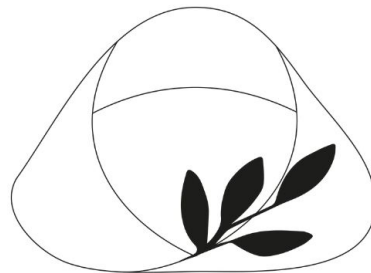

IKUSPEGI PEDAGOGIKOA

SORKIN

Sorkin elkartean uste dugu **hezkuntza gizarte-eraldaketarako oinarrizko elementua dela**, izan ere:

- Erakusten dugun ezer ez da **neutrala**: metodologia, eduki eta gai ororen atzean oinarri etiko eta politikoak daude, emaitza jakin batzuk bilatzen dituztenak.
- Erakusten dugun guztiak du eragina gure jendartea gidatzen duten **botere-harremanetan**. Horregatik, oinarrizkoa deritzogu legitimoztat hartutako ezagutzaren baitan ematen diren botere-harremanak etengabe berrikustea. Batez ere, zientziaren arloan, jendartea moldekatzeko eta kontrolatzeko erreminta den heinean.

ELEMENTU NAGUSIAK

❑ BIZITZA ERDIGUNEAN KOKATZEN DUEN ZIENTZIA

Hainbat korrante feministatik sortutako **bizitzaren jasangarritasuna** dugu inspirazio-iturri. Guztiok merezi duten bizitzak bizitzeko aukera izateko moduan jendartea antolatzearen beharra azpimarratzen dute korrante horiek, batera existitzen diren aniztasuna eta errealitate ezberdinak kontuan hartuta. Ikuspegi horretatik ulertzen dugu irakaskuntza-ikaskuntza prozesuaren parte dela **bizitzaren zaintza**, zeinak pertsonen eta naturaren zaintza lehenesten dituen, ikaskuntza prozesuan ikuspegi etikoa eta ekintza arduratsua barneratuz.

❑ BIZIPENETAN OINARRITUTAKO IKASKUNTZA

Subjektibitatearen garrantzia aintzat hartzen duen hezkuntza bultzatu nahi dugu, norbere bizipenetan eta bizipen partekatuetan ere oinarritzen dena, esperientziatik eratorritako ezagutza agerrarazten duena, testuinguruari lotutakoa, egunerokotasunarekin eta jarduera zehatzarekin harremana duena. Ikuspegi horretatik norbere **bizitzako esperientziarekin** lotutako ikaskuntza bultzatu nahi dugu, emozioak eta gorputza oinarrizko osagai dituen, eta aldi berean sormena, jakintza-aniztasuna eta ikasketa-testuinguru ezberdinak bultzatzen dituen.

❑ HEZKUNTZA KRITIKOA

Kontzientzia kritikoa sortzea helburu duen hezkuntza bultzatu nahi dugu, ezagutzaren legitimazio-prozesuan ematen diren botere-harremanak etengabe aztertuko dituen, pauso bat harago joango dena, eta eraldaketa sozialerako ekintzak eragingo. Guztia ere, irakaskuntza-ikaskuntza prozesuan parte hartzen duten pertsonen burujabetzearen alde.

ZER EGITEN DUGU, NOLA ETA ZERTARAKO

Aurreko elementuak gure ikuspegi pedagogikoaren oinarritzat harturik, ezinbestekoa deritzogu ondorengoak lantzeari:

EMOZIOAK, GORPUTZA, SORKUNTZA, IMAJINAZIOA ETA INTUIZIOA.

- **Hezkuntza emozional pertsonal eta kolektiboa**, besteak beste, elkartasuna, enpatia eta autoestimua bultzatuko dituena eta amorrua, beldurra eta ezina onartzen eta kudeatzen lagunduko duena. Bizi izandakoa eta sentitutakoa ikasketarako bide dira hezkuntza mota horretan.
- **Gorputzetik lan egitea**, zentzumenak berreskuratuta eta ikaskuntzarako espaziotzat hartuta norbere gorputza.
- **Sormena, imajinazioa eta intuizioa** lantzea jakinguratik abiatuta, eta baita aurkitzeak eragiten duen atseginetik eta gozamenetik ere; era berean, ezinbestean gertatzen diren **hutsegiteak ikaskuntza-prozesuaren oinarrizko elementutzat** hartzea. Zientzia lantzea bilaketatik, aurkikuntzatik, jolasetik, norbere buruari galderak egitetik eta huts egitetik abiatuta.

EGUNEROKOTASUNA ETA DIZIPLINARTEKOTASUNA.

- **Diziplinartekotasuna eta transdiziplinaritatea** lantzea bizi dugun errealitate konplexua aintzat hartzen duen ikuspegitik, artea, humanitateak eta zientzia elkarrekin lotuta.
- Sistemaren **begirada holistikoa eta konplexua**. Ezagutzen ikuspegi sistemikoa bultzatzea eta baita jakintza-arloen arteko diziplinartekotasuna.
- **Naturarekin eta ingurunearekin lotura**. Lurrera, elikagaietara edota ziklo naturaletara hurbilduta, baina baita gure inguruneke pertsonengana eta kolektiboetara ere.
- **Eguneroko bizitzarekin harremana**, egunerokotasunarekin eta norbere bizitzarekin lotutako bestelako ikasketa-testuinguruei leku eginez. Ikasgai ditugun ezagutzekin lotutako prozesuak sentitzea, esperimintatzea edo aztertzea.

ANIZTASUNA, EZAGUTZA KOKATUA ETA GUZTION ONGIA.

- **Aniztasuna** egikeretan, begiradan, ezagutza sortzeko eta transmititzeko moduetan. Horretarako, jakintzen aniztasuna ageriko egin behar da, ulertuz ez dagoela egia bakarra, ezpada ezagutza oro **ezagutza kokatua** dela.
- **Jakintzen arteko elkarrizketa**, gizarte-eraldaketarako prozesu errealak sortzeko gai den subjektu politikoa eraikitzeko.
- **Pertsonetan zentratzea**, beren beharretatik abiatuta. Irakaskuntza-ikaskuntza prozesuan parte hartzen duten pertsonen behar eta interesei egokitzea, beren motibazioa erraztea, ikaskuntzari zentzua eta garrantzia ematea, ikaskuntza esanguratsua izan dadin.
- **Parte-hartzea eta lan kooperatiboa**, ezagutza modu partizipatibo eta horizontalean eraikitzeko.

Aurrekoak landuz, lortu nahi dugu:

- **Emakumeen eta beren jakintzen erreferenteak sortzea.** Horretarako, historian zehar bizitzaren jasangarritasunerako, giza eta ingurumen-ongizaterako oinarritzko izanik, emakumeek egindako lanak errekueratzea eta balioestea.
- **Ugalketa- eta zaintza lanen atzean dagoen zientzia agerraraztea.** Horrekin batera, bizitza sostengatzeko oinarritzkoak diren lanek "legitimotzat hartutako ezagutzan" beren lekua izatea bultzatzea.
- **Erantzunkidetasuna sustatzea** zaintza lanetan, eta horrekin batera maskulinitasun hegemonikotik aldentutako bestelako maskulinitasunak.

GURE LANAREN OINARRIAN DAUDEN KORRONTE-PEDAGOGIKO NAGUSIAK:

Aurreko guztia oinarrituta dago haibat korronte pedagogikotan, batez ere, ondorengo hauetan:

□ HEZKIDETZA¹ ETA PEDAGOGIA FEMINISTAK²

Bi korronte hauen oinarrian dago egungo hezkuntza-eredua neutrala ez delako ustea, indarrean dagoen maskulinitate hegemonikoarekin lotutako balioak transmititzen dituelakoa. Hezkuntza-eredu horrek ezagutzaren subjektu sortzaile bakartzat hartzen du gizona, eta horrek eskolako edukiak esperientzia maskulinoaren arabera finkatzen ditu, eta baita lantzen diren problemak eta ikaskuntza-testuinguruak ere, besteak beste.

Egoerari aurre egiteko, ikuspegi feminista eta metodologia hezkidetzailleak erabiltzea gomendatzen dugu, helburu hauekin:

- pertsonen garapen integrala erraztea, beren generoa gorabehera
- transmititu zaizkigun errealitatea ulertzeko modua eta pentsamendua auzitan jartzea
- emakumeak, beren ekarpenak eta harremantzeko moduak ikusgai egitea eta baloratzea
- historia eta ezagutzaren eraikuntza berrinterpretatzea
- ezagutza (berau sortzeko, transmititzeko eta birsortzeko era ezberdinak) abordatzeko bestelako modu pedagogikoak bilatzea, ikasleen bizitza-esperientziari loturikoak

¹Ikuspegi honetan sakondu nahi izanez gero, Marina Subirats egilearen "La coeducación hoy: Los objetivos pendientes" testua irakurtzea gomendatzen dizugu. Esteka honetan topa dezakezu:

http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/proyecto_nahiko_formacion/es_def/adjuntos/2010.09.21_marina.subirats.pdf

² Ikuspegi honetan sakondu nahi izanez gero, Luz Maceira Ochoa egilearen "Una propuesta de pedagogía feminista: teorizar y construir desde el género, la pedagogía y las prácticas educativas feministas" artikulua irakurtzea gomendatzen dizugu. Esteka honetan topa dezakezu:

https://www.academia.edu/3348598/Una_propuesta_de_pedagog%C3%ADa_feminista_teorizar_y_construir_desde_el_g%C3%A9nero_la_pedagog%C3%ADa_y_las_pr%C3%A1cticas_educativas_feministas

❑ **GIZARTE-ERALDAKETARAKO HEZKUNTZA ETA Y HEZKUNTZA ASKATZAILEA³**

Pertsonen trebakuntza integrala bultzatzen duen hezkuntzaren alde lan egiten dugu, **gizarte-eraldaketerako hezkuntzarekin** bat eginez, eta baita **hezkuntza askatzaile** deiturikoarekin ere. Hezkuntza mota horren helburua da irakaskuntza-ikaskuntza prozesuan parte hartzen dutenei beren egoeraz hausnarraraztea, eta kontzientzia kritikoa sortzea egoera hori aldatzeko lan egin dezaten modu kolektibo eta sozialean, ekintza eraldatzailearen bidez.

❑ **ZIENTZIA ETA FEMINISMOARI BURUZKO IKASKETEN DIMENTSIO PEDAGOGIKOA⁴**

Ikasketa hauek zientziaren eta hezkuntzaren arteko harremana begirada kritikoz lantzea proposatzen dute. Guk beren helburu politikoarekin bat egiten dugu: praktika zientifikoan ematen den sexismoari eta andrzentrismoari aurre egitea. Darabilgun oinarri pedagogikoak **ezagutzaren epistemologia feminista** aldarrikatzen du: zer eta nola ezagutzen dugun kontziente izatea bilatzen dugu, eta, batez ere, zer eta nortzuk gelditzen diren ezagutza horretatik kanpo. Zientzia eta teknologiari buruzko ikasten bidez hori lortzeko, testuinguru historikoa aipatzearen garrantzia azpimarratzekoa da, nola eraiki den ezagutza eta noren eskutik. **Zientziaren nozioa errebisatu eta zalantzan jarri** nahi dugu ikuspegi feministatik.

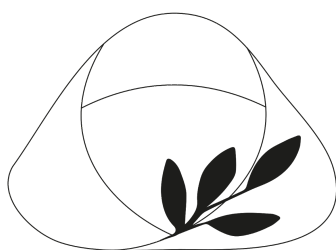
❑ **IKUSPEGI FEMINISTADUN ELIKADURA BURUJABETZA⁵**

Nekazarien ezagutzak sozialki balioetsitako ezagutzatik kanpo gelditu dira, emakumeak izanik nekazaritzaren eta elikaduraren alorrean historian zehar jakintza metatu eta transmititu duten subjektuak. Hori hala izanik, **ikuspegi feministadun elikadura burujabetza** gizarte-eraldaketerako estrategia izan daiteke, ekitatea eraikitzeko. Ikuspegi horrek gaur egungo nekazaritza eta elikadura ereduaren eragina kaltegarriak salatzeaz gain, ekoizpen, transformazio eta kontsumo eredu alternatibo baten alde lan egiten du, bidezkoa, iraunkorra, ekologikoa, gertukoa eta ekitatiboa izan dadin.

³ Ikuspegi honetan sakondu nahi izanez gero, Hegoa Institutuak argitaratutako *Hariak* aldizkaria irakurtzea gomendatzen dizugu. Esteka honetan topa ditzakezu orain arteko zenbaki guztiak: <http://publicaciones.hegoa.ehu.eus/eu/categories/9>

⁴ Ikuspegi honetan sakondu nahi izanez gero, Marta I. González eta Eulalia Pérez Sedeñoren “*Ciencia, Tecnología y Género*” artikulua irakurtzea gomendatzen dizugu. Esteka honetan topa dezakezu: <https://www.oei.es/historico/revistactsi/numero2/varios2.htm>

⁵ Ikuspegi honetan sakondu nahi izanez gero, “Hezkuntza kritikoa eta eraldatzailea: Bigarren hezkuntzako zentroetan elikadura burujabetza genero ikuspegitik txertatzeko esparru teoriko-pedagogikoa” gida didaktikoa irakurtzea gomendatzen dizugu (Alimentacion programaren baitan sortua, VSF-Bidezko Elikadura eta Hegoa Institutuaren eskutik). Esteka honetan topa dezakezu: <http://publicaciones.hegoa.ehu.eus/eu/publications/373>

SORKIN

ALBORATORIO DE SABERES / JAKINTZEN IRAULTEGIA

www.sorkinsaberes.org

Argitalpena: Sorkin, Alboratorio de saberes /Jakintzen iraultegia

Azken eguneraketa: 2019ko otsaila